

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pracoviště: Ústav translatologie FF UK
Diplomant: Aneta Hovorková
Název práce: Komentovaný český překlad esejistického díla: Анна Политковская: Путинская Россия (Библиотека Альдебаран: <http://lib.aldebaran.ru>)
Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.
Oponent: PhDr. Danuše Oganješjanová, CSc.

Diplomová práce je věnována komentovanému překladu vybraných částí knihy *Путинская Россия*, jejíž autorkou je známá opoziční novinářka Anna Politkovská, která se roku 2006 stala obětí vraždy. Jde o překlad tří příběhů z kapitoly *Норд-Ост. Новейшая история уничтожения*. Diplomantka pracovala s volně dostupnou verzí textu z webových stránek elektronické knihovny Aldebaran (<http://lib.aldebaran.ru>), protože text dosud nebyl v tištěné podobě vydán.

Diplomovou práci tvoří dvě základní části: český překlad zvolené kapitoly a Komentář k překladu.

Pokud jde o překlad, je třeba předeslat, že text předlohy je překladatelsky značně náročný. Jde o kritickou beletristickou publicistiku v žánrové formě „příběhů ze života“, jimž je společné to, že je přímo nebo zprostředkovaně spojuje tragická událost z 23. října 2002, kdy skupina čečenských separatistů obsadila moskevské divadlo na Dubrovce a diváky i zaměstnance divadla držela jako rukojmí. Z toho plyne i celkové ladění textu, které diplomantka správně hodnotí jako „emocionální, subjektivní až patetické“. Zprostředkovat ho českému cílovému čtenáři nebylo snadné, ale překlad je v tomto ohledu velmi zdařilý. Vzhledem k tomu, že základním slohovým postupem předlohy bylo vyprávění prokládané místy přímou řečí, mohl být kamenem úrazu i slovosled a také mnohem vyšší eliptičnost ruského textu. I tato úskalí se diplomantce podařilo zdárně zdolat, takže překlad celkově působí přirozeně. Výjimkou jsou jen ojedinělé případy, kdy slovosled nebo vysoká míra eliptičnosti zůstaly bez úpravy, srov. míru eliptičnosti v přímé řeči na s. 21: „*To je válka... Válka bere,“ opakuje neustále Vika. „A i nám vzala...“ Překlad textu také nesnesl doslovnost, vhodná řešení bylo často třeba hledat až na úrovni situace nebo cíle, čehož si diplomantka byla vědoma a v souladu s tím také většinou postupovala (srov. např. «*Я ждала внуков. А дождалась судебного процесса, где меня мордой об стол...*» – Těšila jsem se na vnoučata... A místo toho mám soudní proces, kde mi plivou do ksichtu...“). Vyhnout se zcela doslovnosti se jí ovšem nepodařilo a v překladu je i několik málo míst s výskytem interference, srov. s. 45: *...aby se moje dcera (syn) učila s NĚKÝM TAKOVÝM v jedné třídě*, s. 24: *pozůstalí s rozdrásanými dušemi*, s. 11: *podle protiputinských politiků*, s. 38: *do bytu Gelavojevých* apod. Někde se také vloudil do textu ekvivalent, který originálu neodpovídá, např. na s. 16: *ráže samopalů (пистолета), do příběhu nezapadá (вне официальной линии)*, s. 24: *soudkyně poposedávající v soudcovském křesle (восседающая)*, s. 43 aj.: *členka rodičovské komise (комитета)*, s. 44: *při čestných salvách se leká (салютах)*, s. 45: *přerušit lov (прекратить гонения)*. Přes uvedené nedostatky má ovšem překlad jako celek velmi dobrou úroveň a je funkčně adekvátní. V diskusi k němu by se diplomantka mohla dále vyjádřit k tomu,*

1. proč v jednom z názvů místo celého slova použila slovo zkrácené (Č.2551 – nezn.);

2. proč na s. 24 nepočestila příjmení *Chramcova* a nepoužila abecední názvy počátečních písmen jmen a patronymik;
3. co ji vedlo k tomu, aby *не прожившая власть* přeložila na s. 36 jako *nezná význam slova „vlast“*
4. zda uvažovala i o jiném řešení než je výraz *delikát*, který v textu působí poněkud násilně.

Komentář k překladu odpovídá obsahově charakteru překládaného textu. Diplomantka v něm vychází z osobnosti autorky a analýzy textu originálu. Zamýšlí se nad zasazením předlohy do kontextu výchozí i cílové literatury, nad vlivem doby a místa vzniku textu na překlad, charakterizuje text z hlediska žánru, záměru autorky a předpokládaného příjemce. Zde bych chtěla zvláště vyzdvihnout diplomantčin postup při žánrové charakteristice textu, který se opírá o nedávno vydanou publikaci Jaroslava Čuříka a Rudolfa Burgra *Nové trendy v médiích*. (Brno: MU, 2012). Pozornost v Komentáři diplomantka dále věnuje stylu prózy z hlediska jeho rysů interindividuálních (text správně řadí k beletristické publicistice) a rysů autorských (kde zdůrazňuje celkové emocionální, subjektivní až patetické ladění textu). Podrobně se také věnuje dominantním funkcím textu (referenční, apelativní, fatické, expresivní a estetické). Analýza a klasifikace samotných překladatelských problémů v další části Komentáře je však již málo přehledná a zasloužila by si podrobnějšího a důkladnějšího zpracování v rámci různých textových rovin (lexikální, syntaktické, stylistické a pragmatické). To by také do značné míry snížilo roztržitost popisu jednotlivých jevů. Celkově Komentář svědčí o zasvěcenosti diplomantky do lingvistické a translatické problematiky i o znalosti terminologie, pouze na s. 67 jsou syntaktické konstrukce typu *...а вот Ярослав потерялся. Вообще*. chybně nazývány *polovětnými vazbami*. Správně česky nezní ani pojmy *письменный а ústní проjev*, kde je znát interference z ruštiny.

Po stránce formální i obsahové splňuje práce požadavky, které jsou na ni kladeny. Závěrečné korektury však unikly některé drobné chyby a překlepy. Diplomová práce je cenná tím, že přináší v zásadě kvalitní překlad prózy Anny Politkovské s Komentářem svědčícím o teoretických znalostech diplomantky, jejích schopnostech vyvozovat vlastní závěry a argumentovat. Práci proto doporučuji k obhajobě a v závislosti na průběhu obhajoby ji navrhuji hodnotit známkou velmi dobře až výborně.

V Praze dne 09. 09. 2014

PhDr. D. Oganjesjanová, CSc.